
A TÖRÖK HÓDOLTSÁG NYOMAI TÖRÖKOPPÁNY FÖLDRAJZI NEVEIBEN

Nagy érdeklődéssel olvastam BASKI IMRÉnek a Névtani Értesítő legutolsó kötetében két részletben megjelent tanulmányát (2005. 27: 13–23; 2006. 28: 83–9), amelyben oszmán-török eredetű személyneveket, illetőleg helyneveket vizsgált. Dolgozatát a következő megállapítással kezdte: „A magyarországi török névkutatásban az oszmán-török eredetű magyar nevek összegyűjtése és feldolgozása éppúgy háttérbe szorult, mint kezdetekben a magyar szókincs oszmán-török elemeinek a feldolgozása a korábbi török elemek kutatásával szemben” (2005: 13). Ezen véleményével egyetértek, s ezt gondoltam az 1990-es évek második felében is, amikor „A török hódoltság néprajzi és nyelvi nyomai a földrajzi nevekben” című téma vizsgálatába fogtam, s azóta ebben a tárgykörben több tanulmányt meg is jelentettem (vö. SZABÓ 1999; 2000a; 2000b; 2005).

Kutatásaim anyagát főképpen azokból a megyei, járási földrajzinév-gyűjteményekből és más (helyi) kiadványokból merítettem, amelyek az 1960-s évektől láttak napvilágot. A témakörbe tartozó szóképzési elemek oszmán-török eredetének kérdésében elsősorban KAKUK ZSUZSÁnak „A török kor emléke a magyar szókincsben” című könyvében összefoglalt, megbízható kutatásaira támaszkodtam. Az említett cikkeim bizonyára elkerülték BASKI IMRE figyelmét, pedig kettőnk vizsgálódásai – az elemzett földrajzi neveket és a hozzájuk fűzött magyarázat(ok)at tekintve – jó néhány ponton érintkezést mutatnak, sőt egy-két esetben kiegészít(het)ik egymást. Az oszmán-török eredetűnek vélt helynevek egy részét a fenti hivatkozásban felsorolt írásaimban tettem közzé, az alábbiakban pedig azokat veszem sorra, amelyek Törökkoppány község bel- és külterületi nevei közül szintén ezekhez tartoznak.

Több mint harminc éve annak, hogy a készülő somogyi helynévgyűjtemény számára a Siófoki járás településein mint leendő közzevető azoknak a földrajzi neveknél az ellenőrzését és kiegészítését végeztem, melyeket a helybeli gyűjtők munkájaként már előzetesen kézbe vehettem. Így jutottam el a Somogy megye északkeleti részén fekvő Törökkoppány községbe is. Részben a rendelkezésemre bocsátott helynévanyag, részben pedig a helyi gyűjtés során szembevető volt, hogy ebben a megközelítőleg 4500 katasztrális holdnyi bel- és külterületet magában foglaló kisközségben több olyan földrajzi nevet találtam, amely valamilyen módon a törökdúlás korához kapcsolódik. A török uralom helyneveinkben megőrződött hatásával foglalkozva gondoltam arra, hogy ennek nyomait Törökkoppány földrajzi nevei alapján (vö. PAPP–VÉGH szerk. 1974: 256–9) külön is megvizsgálom.

A török világ hatásaként napjainkig fennmaradt törökkoppányi helyneveket két csoportba lehet osztani. Egyik altípusukba azokat a neveket soroltam, amelyekben valamilyen, a hódoltság korához fűződő hagyomány maradt fenn. Ezek a földrajzi nevek (megtartva a somogyi névgyűjteményben található számozást) betűrendben a következők: 32. *Belátó*: a hagyomány szerint egy ostrom idején a török basa innen kiáltotta be a várbelieknek, hogy még belát; 36. *Puska köz* Kö.: innen lövöldöztek be a várba; 131. *Török-kut* és *P. Török temető* („az adatközlők nem ismerték” alfejezetben szerepel). – A másik

kategóriába a község azon földrajzi neveit vettem föl, amelyeknek valamelyik része (ritkábban mindegyik eleme) föltehetően oszmán-török eredetű. Az ide tartozó helyneveket az ábécérendben álló alcímek alatt sorolom föl. Törökkoppánynak a „Somogy megye földrajzi nevei” című kötetben (PAPP-VÉGH szerk. 1974) található adataira a sorszámok utalnak.

1. Babadag. – 198. *Babadag, -ba* [P. ~] Ds, e. A néphit szerint, ha suhog a *Babadag*, akkor eső lesz. A *Babadag* elnevezés az oszmán-török *baba* 'apa, atya' és a *dag* 'hegy' köznevekből alakult földrajzi név, amelyre *Babadág, Babadag* és *Babadák* hangváltozatú adatokat – különböző helyekről – KAKUK ZSUZSA már a 70-es évek elején közölt (1973: 52–3). A törökkoppányi *Babadag* helynév keletkezése minden bizonnyal összefügg azzal, hogy a hódoltság korában ez a község (akkoriban *Koppány* elnevezéssel) szandzsákközpont volt (vö. VASS 1972: 67), várát és természetesen annak a déli szárnyát is, amelyre a máig használatos *Ásó-vár* belterületi név utal, hosszú évtizedeken át a török katonaság birtokolta. Föltehető, hogy az *Ásó-vár*-hoz nagyon közel lévő kisebb hegynek, magaslatnak a törökök adtak nevet, melyet később a község magyar lakossága tőlük vett át, és napjainkig megőrzött.

2. A bég köznévvvel alakult földrajzi nevek. – 75. *Bég-utja-vőgy* Vö, sz; P. *Béh kú* és *Békuti d.* (Az utóbbi két példa „az adatközlők nem ismerték” alfejezetben található.) A *bég* köznév eredetéről és elterjedéséről KAKUK ZSUZSA a következőket írja: „A *bég* szó – bármennyire elterjedt volt is a hódoltság korában – jelentésértelme miatt nem maradt meg nyelvünkben. Természetesen azért ma is ismerjük, de csak történeti tárgyú művekből. Előzménye a török *beg* 'előkelő úr, vezető személyiség, kormányzó'; méltóságnévként török közigazgatási és katonai tisztségviselők címe. [...] A magyarba feltehetőleg közvetlenül a törökből került; korai előfordulása önmagában nem indokolja a déli szláv közvetítés feltevését. A gyakori szóvégi *g > k* változás, valamint a magánhangzó megnyúlása és más változásai – vö. *bég, bék, bög* – már a magyarban mentek végbe” (KAKUK 1996: 121). A PESTY FRIGYES-féle (P.-vel jelzett) helynévanyag *Béh kú* adata ugyan kútra (itt: forrásra) vonatkozhat, a *Békuti d* viszont inkább a *Bég (Bék)-uti-dülő* téves, félrehallott formája lehet. Föltevésem szerint ez a névalak a ma is élő *Bég-utja-vőgy* földrajzi névhez hasonlóan a hódoltság korára visszavezethető *Bég utja ~ Bég úti dülő* helynévből alakulhatott ki. A koppányi szandzsákközpont élén álló tisztségviselőről, a *bég*-ről természetesen éppen úgy nevezhettek el utat (és kutat is), ahogyan a többféle feladatkört ellátó csauszok nevéből a *Csausz út* keletkezhetett (l. a *csausz* köznévből alakult helyneveket).

3. A csausz köznévvvel alakult földrajzi nevek. – 105. *Csezut ajja : Csejzut ajja* [K. *Csausz uti*] Ds, sz; 106. *Csezut-ajjai-páksom* Ds, sz. A *csausz* köznév a török hódoltság korában általában 'követ, hírnök, levélvivő' jelentésben volt használatos, ezenkívül a *csauszok* „felügyelőként működtek [...] a vámolásnál” (l. részletesebben KAKUK 1996: 127–9). A *csauszok* szerepéből és feladataiból következően joggal feltételezhetjük, hogy ezzel a könévvvel a *Csausz-út* helynév, illetőleg ennek elhasonult, népnyelvi változatai már a hódoltság idején kialakulhattak. Ezek a törökkoppányi dülőnevek közvetve utalhatnak a közelükben vezető, hajdan volt *Csausz-út*-ra, amely ugyan ebben a formában máig nem őrződött meg, de létezését KÚNOS IGNÁCNak a következő megjegyzése mindenesetre megerősíti: „Den Weg, der einst von Koppány nach Fünfkirchen führte,

nennt man noch heutzutage Csausz-Strasse, gleichwie mehr als eine Gegend die alten türkischen Benennungen bewahrte” (1901: 219).

4. A cseszme köznévvvel alakult földrajzi nevek. – 119. *Cseszmei-erdészház* : *Jágérház*; 125. *Cseszmei-alj* Ds, e; 132. *Cseszme*, -*re* [K. ~ *i*] Ds, e, sz; 137. *Cseszmei-erdő* Ds, e; és P. *Cseszme kut*. Azokkal az oszmán-török eredetű szavakkal, amelyek csak egy-két adattal vagy csupán egyetlen szerzőnél fordulnak elő, KAKUK ZSUZSA nem foglalkozott, de kb. egy tucatnyit azért felsorolt belőlük, közöttük például a *cseszme* ’forrás’ lexémát is megemlíti (1996: 333). Véleményem szerint a felsorolt földrajzi nevek mindegyikében metonimikusan a ’forrás’ jelentésű oszmán-török *cseszme* szó rejlik, erre utal Törökkoppány PESTY-féle kéziratos anyagában a *Cseszme kút* elnevezés és a község mai helyneveinek a következő adata is: 131. *Török-kut* F. A hagyomány szerint égetett agyag-csővekben vezették innen a vizet a török fürdőhöz. A község külterületi térképén jól látszik, hogy a *Török-kut* nevű forrás a *Cseszme* határrészen található, ezért joggal föltételezhetjük, hogy a PESTY-féle gyűjtés során följegyzett *Cseszme kút* ennek a forrásnak az elnevezésére szolgál. S hogy ez több pusztá föltételezésnél, azt a történeti kutatások is megerősítik. VASS ELŐDNél a hódoltság korában szandzsákszékhellyé lett Törökkoppányról és a szóban forgó erdei forrásról például a következőket olvashatjuk: „A tömésfalánkkal körülvevett egykori magyar község így vegyes lakosságú balkáni kisvárossá kezdett átalakulni. [...] A jellegzetes török épületek közé tartozott a mohamedán vallási rituális mosakodáshoz megkövetelt fürdő is, melyet Szokollu Musztafa budai pasa építtetett fel, s ennek romjait 1877-ben találták meg. Ezt a fürdőt az innen két km-re, az ún. Cseszme erdőben fekvő ún. »török kút« táplálta vízzel egy csővezetéken keresztül. A mai plébánia udvarán találták meg ugyanakkor a volt török temető turbános sírköveit is” (VASS 1972: 58).

A fentiek teljes mértékben összhangban vannak a *Török-kut* földrajzi névhez fűződő, máig fennmaradt néphagyománnyal, népi névmagyarozattal. Mivel ez a forrás akkoriban török fürdőt táplált, ezért joggal föltételezhetjük, hogy a hódoltság korában mintegy 1500 lakosú kisvárosban a kb. 400–500 lelket számláló magyarság a többségben lévő, különféle nemzetiségű (albán, szerb és főképpen oszmán-török) muzulmán népességtől a *cseszme* ’forrás’ megjelölést is gyakran hallhatta, és a kényszerűen hosszú együttélés során előbb-utóbb megismerte és átvehette. Az akkori kisváros magyarjainak nyelvhasználatában azonban, minthogy a fürdőt tápláló erdei forrást *Török-kut*-nak nevezték, az oszmán-törökből kölcsönzött *cseszme* megnevezés metonimikusan inkább azt a területet jelölte, ahol a szóban forgó kút (forrás) volt és van napjainkban is.

5. [Falgasdak]. – 117. [C. *Falgasdak*] e. A *Falgasdak* földrajzi nevet azért soroltam ide, mert úgy vélem, hogy ebben a *Falkas* családnév (vö. CsnSz. 344) és a ’hegy’ jelentésű oszmán-török *dag* ~ *dak* köznév rejlik (a *dag* köznévvvel alakult helynevekre vö. KAKUK 1973: 52–3). Ezt a földrajzi nevet a törökkoppányiak ugyan ma már nem ismerik, a 19. század közepén azonban még használatos lehetett, hiszen (amint a C. rövidítés jelzi) az 1852-ből származó színes birtokvázlatok, az ún. *croquis*-k törökkoppányi anyagában szerepel ez az adat; igaz, nem *Falkasdag*, hanem *Falgasdak* formában. Az utóbbi névalakot úgy magyarázom, hogy ez a forma – a *croquis*-k anyagában eléggé gyakran tapasztalható – félrehallás, rosszul értés következménye lehet, ugyanis ezeket a „térképeket és tabellákat többnyire magyarul kevésbé jól tudó (német, cseh) indzsellérek készítették” (PAPP–VÉGH 1974: 10).

6. Hodzsa. – 4. *Hocsa kert* [P. *Hodzsakert*]. A *hodzsa* ~ *hocsa* az oszmán-törökben ’muzulmán pap, hitoktató’ jelentésű, és a törökökkel kapcsolatos különböző írásokban már a 16. századtól eléggé sok adat van rá. Minden bizonnyal a *hodzsák* „sok hiábavaló és hangos beszédére utal” az a tény, hogy a népnyelvben a *hodzsa* ’nagyszájú, lármás’ értelemben terjedt el, sőt egyes nyelvjárásaink – ugyancsak pejoratív jelentésárnyalattal – ’lármázik’, illetőleg ’sokat beszél, nem hagy mást szóhoz jutni’ jelentésben a *hodzsál-kodik* igealakot teremtették meg belőle (l. részletesebben KAKUK 1996: 233–4).

Föltevésem szerint a törökkoppányi *Hocsa kert* földrajzi név a hódoltság idején a községben élő, ott tevékenykedő hodzsákkal hozható összefüggésbe, akiknek (birto-kosként vagy más minőségben) valamilyen szorosabb kapcsolata lehetett azzal a terü-lettel (jelen esetben: kerttel), amelyet róluk nevezett el a helyi magyar lakosság. Személy-névből viszont semmiképpen sem keletkezhetett, hiszen a *hodzsa* ~ *hocsa* köznévből a magyarban nem alakult családnév (vö. CsnSz.).

7. Tabán. – 10. *Tabán-patak* Pa; 12. *Tabány* : *Tabány utca* [*Tabán u*] U; 16. *Tabány* [P. ~] Fr. Oszmán-török eredetű földrajzi neveink közül a magyar nyelvterületen a *Tabán* és alakváltozatai (*Tabány* ~ *Tobán* ~ *Tobány*) fordulnak elő a legnagyobb számban, mégpedig elsősorban belterületi névként. KAKUK ZSUZSA kutatásai szerint a *Tabán* elnevezés minden bizonnyal a török bőriparosok emlékét őrzi, a bőr feldolgozásával (a bőr-cserzéssel) van kapcsolatban (1996: 289–90). Ami a *Tabán* helynév etimológiáját illeti, ennek „végső forrása az [...] arab eredetű *dabbāg* ’tímár’ és a perzsa eredetű *hāne* ’ház, műhely’ szóból összetett perzsa *dabbāghāne* ’tímárműhely’ lehetett. Ez a szó a török köznyelvben *tabakhana*-nak hangzott” (KAKUK 1996: 290).

Az 1960-as évek közepétől föllendült magyarországi földrajzinév-gyűjtés eredményeként megjelent megyei, járási és egyéb helynévgyűjtemények adatai, a bennük közzétett *Tabán* elnevezések nagy száma, földrajzi elhelyezkedése és a hozzájuk kapcsolódó néphagyomány (ezekre l. részletesebben SZABÓ 1983: 348–51) arról vallanak, hogy a *Tabán* földrajzi név oszmán-török eredetű. Mivel hódító útjaikon a török seregeket például a különféle foglalkozások, mesterségek űzői (köztük például tímárok) is kísérték, akik a számukra kedvező helyeken (pl. szandzsákszékhelyeken vagy azoknak környékén) letelepedtek, ezért joggal föltételezhetjük, hogy egy-egy ilyen híres, a törökök által kedvelt és jól ismert kézművesség a török csapatok megszállta területeken előbb-utóbb meghonosodott. Több vidéken ez történhetett a tímármesterséggel is. Ismeretes ugyanis, hogy „az oszmán-törököknek híres bőriparuk volt. Közép-Európa népei bizonyos bőrmun-kákat »török« munkának tartottak. A törökök pedig ezen a téren is – mint műveltségüknek sok más ágában – az arabok és a perzsák tanítványai voltak. A török bőripar a magyar földön kedvező fejlődési körülményekre talált, mivel a nyersanyag, a különféle állati bőr, bőségesen állott rendelkezésére. A magyar tímárok eltanulták a török tímármesterség fogásait, s az alföldi városok »tabán«-jaiban széltében virágzott a tímármesterség” (KAKUK 1955: 10–56). Mindezek alapján érthető, hogy a tímárság különböző mesterségbeli fogásainak, eljárásainak megismerésével együtt a ’tímárház, cserzőműhely’ jelentésű oszmán-török *tabakhana* szó is elterjedt, amelyből – amint már szó esett róla – végül is a *Tabán* földrajzi név kialakult.

A magyar nyelvterületen a *Tabán* helynevek előfordulása, valamint a szandzsák-székhelyek és azok közvetlen környéke között is halványan körvonalazható bizonyos összefüggés, ugyanis a *Tabán* elnevezések egy része a különböző szandzsákközpontokban

és az azokat környező településeken őrződött meg napjainkig. Ebben szerepet játszhatott az a körülmény is, hogy az ilyen helységekből nemcsak a különféle tisztségviselő (pl. közigazgatási, katonai, vallási stb.) török vezető réteg települt meg, hanem általában nagyobb számú kézműiparos (köztük a bőrfeldolgozó ipar) is (vö. pl. VASS 1972: 67). „A török hódoltság néprajzi és nyelvi nyomai a földrajzi nevekből” című tanulmányomhoz már korábban átnéztem az eddig megjelent (megyei, járási és egyéb) helynévgyűjteményeket, s egyetlen olyan települést sem találtam – az egyes helységek nagyságát is figyelembe véve –, ahol annyi, a török hódoltsághoz kapcsolódó földrajzi név maradt fenn, mint Törökkoppányban. Vajon mivel magyarázható mindez? A fölvetett kérdésre a község hódoltság kori története adja meg a választ.

Törökkoppány lakóinak száma az 1970-es évek közepén megközelítőleg 800 volt (vö. PAPP–VÉGH 1974: 256), azóta azonban csökkent. Napjainkban félezer körül lehet, azaz annyi körül mozog, mint ahányan – csak a magyarokat számítva – 1556-ban lakhatták, össznépessége ugyanis akkoriban a más nemzetiségűekkel együtt mintegy másfél ezret tett ki (vö. VASS 1972: 62, 67).

A török kor kutatóinak munkáiból jól kirajzolódik előttünk Törökkoppány jelentőségének 16. századi kibontakozása. A mohácsi csata utáni szerepének megnövekedéséről SZAKÁLY FERENC például a következőket írta: „Koppány egyébként a Tolna megyei vártörténet egyik legrejtélyesebb kérdését veti fel. A középkorban jelentéktelen hely, váráról sem 1526 előtt, sem a pártharcok korában nem tesznek említést a források, pedig akkoriban még a hevenyészett erődök is nagy értéket képviseltek. Az 1542-es dika-jegyzék a tartozékait emlegeti, tehát feltételezhető, hogy addigra már valamilyen erősség, talán palánkokból összerótt birtokközpont állott itt. Ezzel szemben a török kezén jól megerősített végvárként kerül szemünk elé. Az 1580-as években azt tartották róla, hogy 400 lakott háza, gazdag kereskedői és tárházai vannak. A feljegyzés készítője szerint a törököknek Budán kívül nincs gazdagabb városuk Koppánynál. Ezt a rendkívüli változást tudva, nem gondolhatunk másra, mint hogy a határvidéki városban a keresztény világgal árucserét bonyolító török kereskedők telepedtek meg. Koppány fejlődésének ütemét jól szemlélteti, hogy míg a korábban összehasonlíthatatlanul nagyobb és gazdagabb Szekszárdon csak 1 dzsámi és 4 mecset épült, addig Koppányban 4 dzsámit és 11 mecsetet emeltek a hódítók” (SZAKÁLY 1969: 52). Hasonló fejlődésről adnak számot VASS ELŐD kutatásai is: „Törökkoppány eleste után, a törökök itt szervezték meg a budai tartomány egy újabb szandzsájkját és itt működött a koppányi kádi bírósági székhelye is. [...] Így válhatott Törökkoppány stratégiai helyzeténél fogva egész Észak- és Külső-Somogy központjává. [...] A szandzsákszékhelyül kiszemelt Törökkoppány község és vára fallal és árokkal való körülkerítésük nyomán, továbbá a mohamedán épületek kiállításával egy új balkáni jellegű kisvárossá lett. [...] Az új kisváros egyes negyedeiben a beszállásolt mohamedán tisztségviselők, katonák és velük jött iparosok, kereskedők, főleg a mohamedán Bosznia és Albánia szegény vidékeinek szerencsét próbáló telepesei kerestek itt új egzisztenciát maguknak. Ezenkívül jelentős szerb vlah vagy iflak tömegek telepedtek meg a Törökkoppány környéki 89 faluban és magában az új kisvárosban is. [...] A város talán 1500 fős lakosságából hozzávetőleg 1/3-a lehetett magyar” (VASS 1972: 67).

A magyar nyelvterületen a *Tabán* helynevek előfordulása, valamint a szandzsákszékhelyek és azok közvetlen környéke között is halványan körvonalazható bizonyos összefüggés, ugyanis a *Tabán* elnevezések egy része a különböző szandzsákszékhelyeken és az azokat környező településeken őrződött meg napjainkig. Ebben szerepet játszhatott az

a körülmény is, hogy az ilyen helységekből nemcsak a különféle tisztségviselő (pl. közigazgatási, katonai, vallási stb.) török vezető réteg települt meg, hanem általában nagyobb számú kézműiparos (köztük a bőrfeldolgozó ipar) is (vö. pl. VASS 1972: 67).

„A török hódoltság néprajzi és nyelvi nyomai a földrajzi nevekben” című tanulmányomhoz már korábban átnéztem az eddig megjelent (megyei, járási és egyéb) helynévgyűjteményeket, s egyetlen olyan települést sem találtam – az egyes helységek nagyságát is figyelembe véve –, ahol annyi, a törökdúláshoz kapcsolódó földrajzi név maradt fenn, mint Törökkoppányban. Vajon mivel magyarázható mindez? A fölvetett kérdésre a község hódoltság kori története adja meg a választ. Törökkoppány hódoltság kori jelentősége, katonai, gazdasági, kulturális szerepe és a törökök hosszán tartó jelenléte az idézett történeti munkákból jól kiviláglik. Így válik érthetővé, hogy miért is keletkezhetett a korabeli Koppányban jó néhány oszmán-török eredetű helynév és olyan földrajzi név is, amelyhez a török világ emléke fűződik. A néphagyomány szerepét, a helyi lakosság múltjához való ragaszkodásának erejét mutatja az a tény, hogy a szóban forgó földrajzi nevek a török uralom utáni időkben a korábbi jelentőségét veszített, kisközséggé vált Törökkoppányban napjainkig fennmaradhattak.

Hivatkozott irodalom

- BASKI IMRE 2005. Oszmán-török szavak tulajdonneveinkben 1. Személynevek. *Névtani Értesítő* 27: 13–23.
- BASKI IMRE 2006. Oszmán-török szavak helyneveinkben. *Névtani Értesítő* 28: 83–9.
- KAKUK ZSUZSA 1955. Tabán. *Magyar Nyelvőr* 105–6.
- KAKUK, SUZANNE 1973. *Recherches sur l'histoire de la langue osmanlie de XVIe et XVIIe siècles. Les éléments osmanlis de la langue hongroise.* Budapest.
- KAKUK ZSUZSA 1996. *A török kor emléke a magyar szókincsben.* Kőrösi Csoma Kiskönyvtár 23. Budapest.
- KÚNOS, IGNAZ 1901. Spuren der Türkenherrschaft im ungarischen Wortschatze. *Keleti Szemle* 2: 211–22.
- PAPP LÁSZLÓ – VÉGH JÓZSEF szerk. 1974. *Somogy megye földrajzi nevei.* Budapest.
- SZABÓ JÓZSEF 1983. Újabb adatok a Tabán földrajzi név elterjedéséhez. *Magyar Nyelvőr* 347–51.
- SZABÓ JÓZSEF 1999. A török hódoltság nyomai helyneveinkben. *Névtani Értesítő* 21: 81–6.
- SZABÓ JÓZSEF 2000a. Néhány oszmán-török eredetű földrajzi nevünkről. *Magyar Nyelvjárások* 375–8.
- SZABÓ JÓZSEF 2000b. A török hódoltság néprajzi emlékei a földrajzi nevekben. In: PITI FERENC – SZABADOS GYÖRGY szerk., „Magyaroknak eleiről.” *Ünnepi tanulmányok a hatvan esztendőss Makk Ferenc tiszteletére.* Szeged. 493–503.
- SZABÓ JÓZSEF 2005. Miként vall Veszprém múltjáról a Tobak utca és a Tobak szer? In: RÉVAY VALÉRIA szerk., *Nyelvészeti tanulmányok. Simonyi-emlékülés 2003.* Pécs. 10–4.
- IFJ. SZAKÁLY FERENC 1969. Tolna megye negyven esztendeje a mohácsi csata után (1526–1566). In: PUSKÁS ATTILA szerk., *Tanulmányok Tolna megye történetéből.* Szekszárd. 2: 5–85.
- VASS ELŐD 1972. Törökkoppány 1556. évi első adóösszeírása. In: KANYAR JÓZSEF szerk., *Levéltári Évkönyv* 3. *Somogy megye múltjából.* Kaposvár. 57–74.

SZABÓ JÓZSEF

JÓZSEF SZABÓ, Traces of the former Turkish occupation in the geographical names of Törökkoppány

This paper presents the Turkish-related geographical names of Törökkoppány. Törökkoppány is a village in the Northeastern part of Somogy county, which used to be a centre of a sanjak under the Turkish rule. With its border fortress strengthened by the Turks the village played an important strategic role. Many still existing geographical names of the settlement (cf. Törökkoppány data in the volume “Somogy megye földrajzi nevei” [Geographical Names of Somogy County]) were born in this era. Some of these names evoke a tradition or a legend in connection with the Turkish rule. The number of place names of Osmanli origin, compared to the quantity of Turkish-related geographical names in other territories once occupied, is relatively large, which also proves the contemporary importance of Törökkoppány.